

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
वन तथा भू-संरक्षण विभाग

(वन संरक्षण शाखा)

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:

पत्र संख्या : २/४/०७६/०७७

च. नं: ६४९

४-२२७५७४
४-२२०३०३
४-२२१२३१
४-२१६३७९
४-२२१७४४
पत्रांक : ४-२२७३७४

(कृपया पत्रोत्तरमा प्राप्त पत्र संख्या
र मिति उल्लेख गर्नुहोला।)

व्यवस्थापक
काठमाडौं, नेपाल
मिति :- २०७६/०९/०२

विषय : निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धमा।

श्री डिभिजन वन कार्यालय,
सवै।

प्रस्तुत विषयमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय, वन तथा जलाधार महाशाखाको च.नं. १३५ मिति २०७६/०८/२७ को पत्रबाट श्री गृह मन्त्रालयको च.नं. १७५ मिति २०७६/०८/०५ को पत्रानुसार मिति २०७६/०८/०३ मा बसेको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठकबाट “जाडोको लागि आवश्यक पर्ने दाउरा तथा काठ समयमै उपलब्ध गराउने गरी वन तथा वातावरण मन्त्रालयले आवश्यक तयारी गर्ने” भन्ने निर्णय भइ कार्यान्वयनका लागि यस मन्त्रालयमा लेखि आएको हुँदा तहाँ र मातहतका निकायबाट समेत उक्त निर्णय कार्यान्वयनमा सहयोग पु-याउन हुनका साथै भए गरेका प्रगति यस मन्त्रालयमा जानकारी गराउन हुन भनि लेखि आएकोले प्राप्त पत्रको छाँयाकपी सहितका सक्कलै कागजात यसै पत्रसाथ संलग्न छ। सम्पूर्ण व्यहोरा संलग्न कागजातबाट अध्ययन गरी निर्णय कार्यान्वयनमा सहयोग पु-याउन हुनका साथै भए गरेका प्रगतिहरु यस विभागमा पठाउनु हुन आदेशानुसार अनुरोध छ।

(उत्तम चापागाईं)
सहायक वन अधिकृत

बोधार्थ:

- श्री वन तथा वातावरण मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, प्रदेश नं. १, धरान।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, प्रदेश नं. २, जनकपुरधाम।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, प्रदेश नं. ३, हेटौँडा।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, गण्डकी प्रदेश, पोखरा।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, प्रदेश नं. ५, बुटवल।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, कर्णाली प्रदेश, वीरेन्द्रनगर, सुर्खेत।
- श्री प्रदेश वन निर्देशनालय, सुदूरपश्चिम प्रदेश, कैलाली।

पत्रोत्तरमा पत्र संख्या मिति उल्लेखित हुन अपेक्षित छ ।

नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय

(जलाधार तथा भू संरक्षण विभाग)

EX: पो.ब.नं. : ३५८७
सिंहदरबार, काठमाडौं

पत्र संख्या:-

चलानी नं.:-

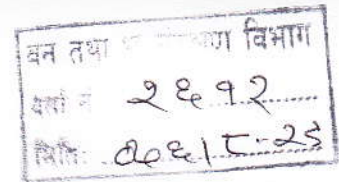
१३५

प्राप्त पत्र संख्या र मिति:-

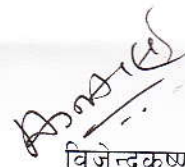
मिति : २०७६।०८।२७

विषय : निर्णय कार्यान्वयन सम्बन्धि ।

✓ श्री वन तथा भू संरक्षण विभाग,
बबरमहल, काठमाडौं ।
श्री नेपाल वन निगम,
बबरमहल, काठमाडौं ।

उपरोक्त सम्बन्धमा गृह मन्त्रालयको च.नं. १७५ मिति २०७६।०८।०५ को पत्रानुसार मिति २०७६।०८।०३ मा बसेको जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिको बैठकबाट "जाडोको लागि आवश्यक पर्ने दाउरा तथा काठ समयमै उपलब्ध गराउने गरी वन तथा वातावरण मन्त्रालयले आवश्यक तयारी गर्ने" भन्ने निर्णय भइ कार्यान्वयनका लागि यस मन्त्रालयमा लेखी आएको हुँदा तहाँ र मातहतका निकायबाट समेत उक्त निर्णय कार्यान्वयनमा सहयोग पुऱ्याउन हुनका साथै भए गरेका प्रगति यस मन्त्रालयमा जानकारी गराउन हुन आदेशानुसार अनुरोध छ । उक्त बैठकको निर्णयहरुको छाँया कपि ४ यसै साथ सम्लग्न गरी पठाइको व्यहोरा अनुरोध छ ।

विजेन्द्रकृष्ण सिंह
उप सचि, (प्रा)

बोधार्थ :

श्री उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, (७ वटै) : सहयोगको निमित्त अनुरोध छ ।

श्री वन तथा भू संरक्षण
विभाग, काठमाडौं

५/८/२७

श्री लक्ष्मण शर्मा
२७/८/२७
२७/८/२७
२७/८/२७

निर्णयहरू

- १ जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिहरूले शीतलहरको प्रभावबाट सुरक्षित राख्ने उपायहरूको सम्बन्धमा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्ने सबै सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू समेतलाई आमन्त्रण गरी पूर्वतयारी र पूर्व प्रबन्ध सम्बन्धी बैठक तुरुन्तै राख्ने । विपद् व्यवस्थापनको क्षेत्रमा सम्बन्धित जिल्लामा रहेका विभिन्न निकाय तथा संघसंस्थाहरूलाई हिमपात, चिसो तथा शीतलहर सम्बन्धी पूर्वतयारीमा सक्रिय गराउने ।
- २ सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिका अन्तर्गत हिमपात, चिसो तथा शीतलहरबाट प्रभावित हुन सक्ने क्षेत्र/गाउँ/टोलका गरीब तथा विपन्न परिवारहरूको पहिचान गरी राहत तथा उद्धारको लागि सम्बन्धित गाउँपालिका/नगरपालिकाको समन्वयमा सबै सरोकारवाला निकाय तथा संस्थाहरूलाई विशेष गरी इन्धन, दाउरा, कम्बल जस्ता सामग्रीको भण्डारण गर्न लगाई हुन सक्ने सम्भावित जोखिमबाट बच्ने उपायको अवलम्ब गर्न, स्थानीय तहमा अत्यावश्यक सामग्रीको सञ्चय गरी Replenish का आधारमा सामग्री अद्यावधिक समेत गर्न संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय मार्फत सम्पूर्ण गाउँपालिका तथा नगरपालिकालाई पत्राचार गर्ने ।
- ३ जाडोको लागि आवश्यक पर्ने दाउरा तथा काठ समयमै उपलब्ध गराउने गरी वन तथा वातावरण मन्त्रालयले आवश्यक तयारी गर्ने ।
- ४ नेपाली सेनाले पनि आवश्यक पूर्वतयारी गर्ने गरी आवश्यक व्यवस्था रक्षा मन्त्रालयले मिलाउने ।
- ५ नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरीले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट आवश्यक पूर्वतयारी तत्काल गर्ने । साथै नेपाल प्रहरीले सामुदाय प्रहरी साझेदारी कार्यक्रम अनुसार सचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने ।
- ६ सबै प्रदेशका मन्त्रालयहरूले पूर्वतयारी गर्ने व्यवस्था मिलाउन प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत सबै मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयलाई पत्राचार गर्न अनुरोध गर्ने
- ७ सम्भावित जोखिमलाई मध्यनजर गर्दै विभिन्न जिल्लाहरूमा हुन सक्ने स्वास्थ्य सम्बन्धी समस्यालाई रोकथाम गर्न स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय र प्रदेशका सामाजिक विकास

(W)

मन्त्रालयहरूले जनचेतनामूलक कार्यक्रम तत्काल सञ्चालन गर्ने । स्वास्थ्यकर्मी तथा औषधिहरू पर्याप्त मात्रामा राखि द्रुत प्रतिकार्य समूह परिचालित हुन सक्ने अवस्था स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय तथा प्रदेशका समाजिक विकास मन्त्रालयले मिलाउने सोको लागि प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय मार्फत अनुरोध गर्ने ।

८ विभिन्न जिल्लाहरूमा हुन सक्ने सम्भावित हिमपात, चिसो तथा शीतलहरबाट सुरक्षित रहन, न्यानो हुनका लागि बालिने आगोबाट हुनसक्ने सम्भावित आगलागी तथा निसासिने समस्याबाट बच्न सचेतनामूलक तथा सन्देशमूलक सूचना र जिल्ला तथा स्थानीय तहमा विभिन्न स्थानीय भाषामा समेत उक्त सचेतनामूलक तथा सन्देशमूलक सामग्रीहरू तयार गरी आम सञ्चारमाध्यम मार्फत प्रचारप्रसार गर्नुका साथै अन्य वैकल्पिक व्यवस्था सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय र स्थानीय तहहरूले मिलाउने ।

९ हिमपात, चिसो तथा शीतलहरबाट हुन सक्ने कृषिवाली र पशुपंक्षीको क्षतिलाई न्यून गर्न आवश्यक औषधोपचार तथा यसबाट बच्ने र बचाउने उपायहरूका सम्बन्धमा सन्देशमूलक सूचना प्रचारप्रसार गराउने व्यवस्था मिलाउन र शीतलहरहरूको कारणबाट अन्नवाली/पशुपंक्षीको क्षति भएमा कृषकहरूलाई मल, बीउ, पशुपंक्षी उपचार तथा प्राविधिक सहयोग जस्ता राहत तत्काल उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउन कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले मिलाउने ।

१० सम्भावित हिमपात, चिसो तथा शीतलहरका विषयमा क्षेत्रगत एवं जिल्लागत विशिष्टीकृत तापक्रम र हावाको बहावको पूर्वानुमानमा आधारित पूर्वसूचना सम्बन्धी शीतलहर (Cold wave) बुलेटिन दैनिक जारी गर्न र सो बुलेटिनलाई आम सञ्चार माध्यमबाट प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने व्यवस्था जल तथा मौसम विज्ञान विभागले मिलाउने । यसमा सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालयले आवश्यक सहयोग गर्ने । राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (NEOC) मा समेत जानकारी पठाउने । उक्त विभागबाट राष्ट्रिय आपत्कालीन कार्यसंचालन केन्द्र (NEOC) मा सूचना प्रवाह गर्ने माध्यमलाई थप प्रभावकारी बनाई स्थानीय तहसम्म पूर्व सूचना प्रवाहलाई व्यवस्थित गर्ने ।

११ नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, गैर सरकारी संघ सस्था, मानवीय सहायतामा काम गर्ने निक्काय/संघसस्थाहरू तथा सामुदायिक संस्थाहरूले हिमपात, चिसो तथा शीतलहर प्रभावित जिल्लाहरूमा संचालन गर्ने कार्यक्रमको बारेमा जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई पूर्व जानकारी गराउने ।

(W)

१२ कुहिरो तथा हुस्सु लागेको समयमा संभावित सवारी दुर्घटनालाई न्यूनीकरण गर्न एक सर्वे समूह गठन गरी त्यस्ता स्थानहरूको Mapping गर्न भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले नेपाल प्रहरीसंग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । यसैको आधारमा हिमपात, कुहिरो तथा हुस्सुबाट सडक दुर्घटना हुन सक्ने जोखिमयुक्त/सम्भावित सडकहरूमा विभिन्न सांकेतिक चिन्हहरू तथा सूचनामुलक सन्देशहरू सडक विभागले व्यवस्था मिलाउने ।

१३ विद्यालयहरूमा हिमपात, चिसो तथा शीतलहरबाट बच्न विद्यार्थीहरूलाई चेतनामुलक कार्यक्रमहरू शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले मिलाउने ।

१४ सर्वे Cluster Lead र Co-Lead ले सम्बन्धित Clusters Member सँग छलफल गरी हिमपात, चिसो तथा शीतलहरका लागि प्रभावकारी Contingency Plan तयार गरी लागू गर्ने, गराउने ।

१५ विपद् पूर्वतयारीको लागि माथि समिक्षामा छलफल भएका तत्काल गर्नुपर्ने कार्यहरूलाई तपशील बमोजिमका निकायहरूले एकीकृत रूपमा प्राथमिकताकासाथ कार्यान्वयन गर्ने ।

१५.१ केही तराईका जिल्लाहरूमा नदी नियन्त्रण आयोजनाहरूकै कारण नदीको पानी गाँउ गाँउमा पसेको, तटबन्धको निर्माण कमजोर अवस्थामा रहेको र नदीको बहाव रोक्ने गरी पुल पुलेसा निर्माण हुन नसकेको कारण बाढी तथा डुवान हुने गरेकोले त्यस्ता संरचनाहरू Disaster Resilience हुने गरी उर्जा, जलस्रोत तथा सिचाई मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

१५.२ सीमा क्षेत्रमा निर्माण हुने तथा भएका पूर्वाधारहरू Disaster Resilience हुने गरी उर्जा, जलस्रोत तथा सिचाई मन्त्रालय र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले आवश्यक व्यवस्था मिलाउने ।

१५.३ छिमेकी देशले सीमा सुरक्षाका नाममा निर्माण गरेका अग्ला सडक पनि बाढी तथा डुवानको एक प्रमुख कारण देखिएकोले यस सम्बन्धमा परराष्ट्र मन्त्रालय मार्फत कुटनीतिक रूपमा पहल गरी समस्या समाधान गर्नुपर्ने ।

१५.४ तालीम प्राप्त जनशक्ति सहित न्यूनतम खोज तथा उद्धार सामग्री एवं राहत सामग्रीको भण्डारण सवै तहले आ आफ्नो क्षमता अनुसार व्यवस्थापन गर्नुपर्ने

१५.५ प्रकोपमा आधारित अध्ययन (Hazard Wise Study) गरेर जोखिम नक्शाङ्कन (Risk Mapping) गरी Search and Rescue (SAR) का उपकरणहरू र SAR मा खटिने

समूहहरूको लागि समेत सुरक्षात्मक उपकरणको व्यवस्था गर्ने र विपद्को लागि अन्यायशून्यक सामग्रीको व्यवस्थापन र निश्चित मापदण्ड (Standardization) निर्धारण गर्ने कार्य संघ प्रदेश र स्थानीयतहहरूले आ-आफ्नो क्षेत्रमा गर्ने ।

१५.६ मनसुनको कारण हुने बाढी तथा डुवानबाट प्रभावितको उद्धारका लागि प्रत्येक जिल्लामा १० वटा Rubber Boat र आवश्यक मात्रामा Life Jacket नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने । यसैगरी बाढी र डुवानबाट प्रभावित हुने क्षेत्रका पालिकाहरूले कमतिमा २/२ वटा रबरबोट र आवश्यक मात्रामा Life Jacket को व्यवस्था गर्ने ।

१५.७ तराई मधेसको बाढी तथा डुवान सम्बन्धी समस्याको दिर्घकालिन समाधानका लागि गृह योजना निर्माण गरि कार्यान्वयन गर्ने (उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय)

१५.८ सम्भावित विपद् व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तहहरूले आफुलाई साधन स्रोत र सामग्रीबाट सुसज्जित गर्दै तयारी अवस्थामा राख्ने (सबै स्थानीय तह)

१५.९ उद्धार, राहत, पुनर्स्थापना जस्ता कार्यमा सर्वप्रथम जुट्ने सुरक्षा निकाय भएकोले ती निकायहरूलाई साधन स्रोत सम्पन्न बनाउने र सुरक्षा निकायका जिर्ण कार्यालयको समेत मर्मत संभार गर्नुपर्ने (अर्थ मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय)

१५.१० आपत्कालीन अवस्थामा आश्रय स्थलहरू आवश्यक हुने हुदाँ हरेक वडामा पर्याप्त मात्रामा आश्रय स्थलहरू निर्माण गर्ने (सबै स्थानीय तह)

१६ भूकम्पको क्षति न्यूनीकरण गर्न Contingency Plan निर्माण गर्न खानी तथा भूगर्भ विभागले Earthquake Scenario उपलब्ध गराउने ।

१७ विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट अनुमोदन गर्ने गरी केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोषबाट मिति २०७६ वैशाख देखि २०७६ कार्तिक ४ सम्म विपद्मा परी घाइते भएकाको उपचार र क्षतिपुर्तिको लागि निकास भएको रकम रु ४ करोड ३७ लाख ३९ हजार ५ सय ४२ र हेलिकप्टर परिचालनका लागि निकास भएको रु ६ करोड ८३ लाख ५३ हजार ९ सय ७९ समेत गरी जम्मा रु ११ करोड २० लाख ९३ हजार ५ सय १३ अनुमोदन गर्ने ।

१८ केन्द्रीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा हाल रहेको मौज्दात रु १ अर्ब ४५ करोड ७५ लाख २८ हजार ८ सय १३ ।